

V. KEJLSTRUP FRA 1900 TIL I DAG

Denne artikel er del 5 og det sidste af Kejlstrups historie. De foregående dele findes alle som særskilte artikler på hjemmesiden, med dette indhold: del 1 om Kejlstrups oprindelse, del 2 om Kejlstrups 12 gårde, del 3 om de ældste huse i byen og del 4 om udviklingen i årene 1850 – 1900. Her følger del 5:

INDHOLDSFORTEGNELSE AF DEL 5 OM ÅRENE FRA 1900 TIL I DAG:

Under og efter Første Verdenskrig:

Smedehuset, Kejlstrupvej 24, matr. 9 d og 8 e

Vesters villa / dyreklinikken, familien Vester, Stenbjergvej 3 B, matr. 9 b

Stenbjergvej 4 A, matr. 11 c

Kærtoften 8, matr. 19 d, 18 c og 19 h

Kærtoften 6, matr. 19 a

Bitte Meta

Forbindelser til omverdenen

Handlende udefra, "landture"

Byens egne handlende

Valborgaften

Kejlstrup-dialekt

Tredivernes krise og byggeri

Kolkærvej 2, matr. 11 d

Lyshøjvej 1, matr. 8 f

Lyshøjvej 3, matr. 8 g og 8 h

Kejlstrupvej 20, matr. 8 d

Efter 1945:

Lyshøjvej 5, matr. 8 k og 8 i

Lyshøjvej 7, matr. 8 o

Efter århundredskiftet synes der at have været nogle rolige år i Kejlstrup - det gjaldt i hvert fald på byggeområdet, for der blev ikke bygget nye huse igen før i årene 1916-20.

Det er ikke en tilfældighed, at der kom gang i byggeriet igen i netop disse år. De sidste år under verdenskrigen og det første par år derefter var økonomiske opgangsår - i hvert fald for dele af befolkningen. Der var gode muligheder for at tjene store formuer ved handel og spekulation, ejendomspriserne steg i himmelflugt. Også i de mindre samfund var der folk, der slog sig op på handel, især med kreaturer og ejendomme.

Frederik Legarth, der blev kendt som Røndes store handelsmand, boede en overgang i Kejlstrup - han overtog karetmagerhuset efter Chr. Vester. Vester selv tjente en formue på sin handelsvirksomhed. Niels Foged fra Bjødstrup var også en del med i handelsvirksomhed, og det samme var Marinus V. Sørensen på Justegården.

Disse handelsmænd hørte alle til Indre Mission. De holdt sammen, gennemførte ofte handler sammen, kom sammen privat. Jeg skal lade det være usagt, om den missionske baggrund var en fordel for dem som handelsmænd, om det gav større troværdighed. Derimod tør jeg godt sige, at deres moral som handelsmænd næppe har været anderledes end andre handelsmænds. Det har drejet sig om at tjene penge - det gør handel jo.

Den økonomiske højkonjunktur betød også, at der blev gode tider for håndværkere og andre i "de frie erhverv". Derimod kneb det for arbejderne, fordi lønningerne ikke fulgte med i prisudviklingen.

Luftfoto, hvor Møllerups (øverst) og Kejlstrups jorder er indrammet med rødt. Fra Kulturmiljøer i Århus Amt 1994.

Nye huse efter 1900

Der blev bygget fem nye huse i Kejlstrup efter 1900, og desuden blev der gennemført store moderniseringer og udbygninger på gårdene - mest spektakulær er Justegårdens hovedbygning, der er en pryd for byen den dag i dag. Marinus Sørensen lod simpelt hen en helt ny gård bygge uden om den gamle, hvorefter han rev de gamle stråtekte bindingsværksbygninger ned. Imens boede han og familien på Nøruplund, som han havde handlet sig til og senere solgte.

De fem huse er, i den rækkefølge, de opførtes: Kejlstrupvej 24, Stenbjergvej 3 B (1918), Stenbjergvej 4 A (1919) og Kærtoften 6 og 8 (1920). Lad os kikke på husene én for én.

Smedehuset, Kejlstrupvej 24 (matr. 9 d og 8 e)

Smedehuset er opført i 1916 som aftægtshus til Mette Marie Clemmensen, der havde været gift med Niels Peter Nielsen. Hun flyttede ud fra Clemensgården, da Niels Peter Nielsen var død i 1915 og sønnen Jens Peter overtog gården, først i forpagtning, fire år senere som ejer. Hendes pige fra gården, Kristine Mogensen, flyttede med hende over i det nye aftægtshus, og det var også Kristine, der kørte med hende i jumben, når hun skulle på ærinder eller besøg.

Mette Marie døde i 1922, hvorefter huset blev solgt til Svenning Jensen, ham der havde bygget Johs. Nielsens nuværende hus.

Mette Maries tjenestepige, **Kristine Mogensen**, lejede sig i stedet ind i sydlejigheden i det hus på Kærtoften, som Svenning Jensen forlod, men måske stadig ejede. Herfra tog hun ud og hjalp folk med så at sige alt: vask, rengøring, gilder, slagtning osv. Hun boede stadigvæk i sydenden af huset på Kærtoften, da Johs. Nielsen lejede huset i 1943 og købte det i 1948. Derefter flyttede hun op i en nyindrettet lejlighed på Clemensgården, da Johs. Nielsens mor skulle overtage lejligheden i sydenden af huset.

Smed Jens Poulsen overtog huset på Kejlstrupvej, da han ophørte som bysmed i 1927. Måske har han drevet smedje fra udhuset i en periode, men ca. 1929 bygger han en ny smedje på Kejlstrupvej 20 ved siden af stuehuset, på jord udstykket fra Clemensgården, hvorfra han så drev smedje og autoværksted. Det var mest sønnen, Jens Jørgen Poulsen, der stod for det med bilerne. De havde også taxa ("lillebil") og bus - måske smittede det af, at en af døtrene (altså Jens Jørgens søster) var gift med en af rutebilkongen Laurits Jørgensens sønnerⁱ.

I en periode, vist fra 1931 til 1935, overlod Poulsen smedjen til en svigersøn Rasmus Jensen og rejste selv til Grenaa. Han kom imidlertid tilbage og overtog smedjen igenⁱⁱ.

Smedehuset ca. 2007, fra www.kejlstrupby.dk.

H J. Bavnhøj husker Rasmus Jensen, også kaldet ”Smederas”, fra sin drengetid i 1930’erne: ”Hos ”Smederas” foregik der altid noget. Smederas var både smed og mekaniker, og der kom mange biler og folk, og der var en to-tre smedesvende. Der blev drukket mange øl, og slagsmål var ikke ualmindelige. Smederas kørte i biler, alt hvad de faktisk kunne løbe på de dårlige veje, så blandt os drenge var det hele foretagende omgivet af en særlig nimbus. En dag gik det dog galt, for smedjen brændte en nat, og regnskabsføreren, for sådan en var der også, måtte springe ud fra værelset ovenpå kun i nattøj. Nå, smedjen og værkstedet blev bygget op igen i moderne stil - efter den tids standard - med tryklufsaftolift, ja, også med et anlæg, hvor man kunne vulkanisere nye slidbaner på slidte bildæk, hurtigt roterende smergelslibesten og et kontor med telefon med omstilling ned til privaten. I tilslutning blev der også lavet en grovsmedje. Nå, men Ras kunne ikke blive ved at klare den, så det hele blev overtaget af svigerfaderen, smed Poulsen, som var en meget dygtig smedemester og habil mekaniker”.

Jens Poulsens søn Jens Jørgen Poulsen var inde som soldat i begyndelsen af 1950'erne, hvor faderen var død. Imens solgte moderen, Ida Poulsen maskiner og værktøj til Møllerup, og selve smedjen til Johs. Nielsen, der derefter indrettede den til cementstøberi.

Da Jens Jørgen Poulsen kom tilbage fra soldatertjenesten, fortsatte han som smed, men nu med base på Møllerup, der hele tiden havde været smedjens største kunde.

Imidlertid baksede han stadig videre med biler i udhuset til huset derhjemme på Kejlstrupvej 24, som han overtog helt efter moderens død. I 1963 byggede han nyt værksted og indrettede her et egentligt autoværksted.

Da Poulsen var omkring 60 år gammel, lukkede han og blev mekaniker hos Thygesen i Ebeltoft i fem-seks år, før han gik på pensionⁱⁱⁱ. Han blev dog boende i stuehuset. Dette beboedes i 2009 af Michael Sloth Jensen.

Vesters villa / dyreklinikken, Stenbjergvej 3 B (matr. 9 b)

Dette er en af Kejlstrups flotteste og mest særprægede huse. Det er opført af handelsmanden Chr. Vester til enken efter hans eneste søn, Thomas Vester, der var død af den spanske syge i 1919.

Der ligger altså en tragedie bag det imponerende hus' historie. Dorthea og Chr. Vester fik i alt 14 børn, men de otte døde. Af de seks levende var de fem piger og én dreng.

Til sønnen Thomas Vester og hans hustru Katrine købte Chr. Vester Eriksminde ved Møllerup. Men kort tid efter at Katrine og Thomas havde slået sig ned her, begyndte den spanske syges hærgen, og den unge Thomas Vester blev en af dens første dødsofre.

Derefter ville Chr. Vester opføre en standsmæssig bolig til sin efterladte svigerdatter, og det var muligt, da han lige havde solgt Møllerup med en efter tidens forhold ufattelig stor fortjeneste. Resultatet blev villaen på Stenbjergvej. Grunden til den er udstykket fra gård nr. 9, Mosegården. H. J. Bavnhøj fortæller om huset, som han oplevede det i 1930'erne: "Min tante Katrine, der boede i huset, var gift med min eneste morbror, Thomas Vester, som havde Eriksminde og var forvalter hos sin far, min bedstefar handelsmanden Chr. Vester på Møllerup. Til den imponerende villa hørte en lille stald til en hest, en vognport til en gig eller en jumbe, altså en hel villa med en hel længe for sig med køkkenregioner og udhuse. Villaen var udstyret med centralvarme og badeværelse med træk og slip, tre stuer og soveværelse, to børneværelser, køkken med et anretterværelse, bryggers o. s. v. Ovenpå var der også værelser, og her boede onkel Ejnar og tante Agnes og børnene, når de var på ferie hos os, for vi kunne ikke have så mange boende på Vestergaard lige overfor".

Ældre Kejlstrup-borgere kan fortælle, at Katrine Vester boede i villaen til sin død i 1960. Hun giftede sig aldrig igen, og hun gik altid klædt i sort.

Med til tragedien hører, at hun var gravid med sit andet barn, da Thomas Vester døde. Barnet så altså aldrig sin far.

Katrine Vesters far Søren Nielsen havde været stationsforstander på Lemvig-egnen - af samme grund holdt Katrine Vester stadigvæk "Lemvig Folkeblad". Søren Nielsen købte den midterste af de tre Skaarup-gårde for at bo i nærheden af datteren (der hvor nu Pauline Asingh og Jesper Laursen bor). Efter nogle år flyttede han ind hos datteren og blev en kendt skikkelse i Kejlstrup. Man husker, at han og læreren var de eneste i landsbyen, der sagde "De" til folk, og han huskes også for sammen med læreren at have haft det første "krystalapparat" - altså den første primitive model af en radio - i Kejlstrup. Det vakte naturligt nogen opsigt.

Da Thomas Vester døde, var hans forældre flyttet fra Kejlstrup. Chr. Vester var først forpagter på Møllerup, derefter købte han godset i 1914. 1917 solgte han igen godset og flyttede til Rønde, i den villa, hvor Adresseavisen nu har til huse. Denne villa var lige blevet købt af højskolen, efter at læge Ole Albeck, der havde ladet villaen bygge i 1908-09, med sin familie var rejst til Århus. Vesters forbindelse gennem Indre Mission til højskolens forstander Kr. Herskind kan have spillet en rolle.

Dorthea Vester fortæller i sine erindringer, at hun boede på Eriksminde hos Katrine og Thomas Vester den sidste nat, før hun flyttede til Rønde, og at hun holdt meget af spadsereturen fra Møllerup gennem skoven til Eriksminde. Det var Thomas, der kørte hende til Rønde og var med til at indrette det nye hjem der. Hun fortsætter:

"I Rønde oplevede vi vor største sorg, da vor kære dreng blev kaldt hjem til Gud den 12. januar 1919 af den spanske syge, som tog så mange unge mænd. Han blev 29 år, havde aldrig gjort os sorg, havde ført et stille ungdomsliv, aldrig været i verdens smuds, men blev først omvendt på sit dødsleje, så vi midt i vor sorg havde den glæde at se ham gå glad og frimodig hjem til Gud, fra hustru og barn og et dejligt hjem. En lille datter blev født 12 dage efter han var død. Men Gud byder os igennem - vi syntes bagefter, at vi ikke forstår hvordan, men Gud bar os under sine vingers skygge. Det havde været svært at miste de små, men i sammenligning med at miste vor store dreng... og svært var det for hans hustru og søn, og hans kone og børn flyttede så op til os på villaen i Rønde, mens der blev bygget hus til hende i Kejlstrup, som hun flyttede ind i ved novembers tid..."

Vesters villa, fra www.kejlstrupby.dk

Lad os benytte lejligheden til at standse op her og fortælle den mærkværdige historie om handelsmanden Chr. Vester.

Vi har tidligere hørt om Dortheas og hans ophold i købmandsgården i Kejlstrup, og vi hørte, at det ikke gik godt, og at familien i yderste armød måtte flytte til Krakær. I bogen om Busch fortælles Vesters omvendelseshistorie som en af succeshistorierne i forbindelse med pastor Buschs virke i sognet, og beretningen begynder med beretningen om, hvordan lykken vendte for Vester, mens han var i Krakær:

"De var nu så fattige, at de ikke kunne få rugbrød på kredit, og de og deres tre børn var udsatte for den yderste nød.

Så en dag kom der ganske uventet en postanvisning til ham ovre fra Amerika. Han havde nogle slægtninge (bl.a. hans brødre), der i sin tid var blevet grebet af mormonismen og var rejst over til Utah (det var brødrenes afrejse til Amerika, der i sin tid havde gjort det nødvendigt for Dorthea og Chr. Vester at overtage købmandsbutikken i Kejlstrup (se afsnit om Købmandsgården i kap. IV).

Anvisningen lød på ti dollars, men postbudet havde kun en hundrede-kroner seddel, og den kunne Vester naturligvis ikke give tilbage på. Han løb derfor ind til naboens og fik den vekslet.

Den seddel kom til at gøre sin nytte: der kom det rygte ud, at han var blevet arving til en stor arv ovre i Amerika. Naboen kom straks ind til ham og sagde, at han havde en kalv, om han ikke ville købe den, han kunne godt få den på kredit.

Fra den dag havde Vester den kredit, han før havde manglet, og han kom snart sådan ovenpå, at han kunne købe sig et hus med jord til ovre i Kejlstrup^{iv}".

Beretningen fortsætter derefter med Vesters omvendelseshistorie. Det berettes, at Vesters kone allerede i Krakær var blevet noget påvirket af Buschs prædikener, som en veninde i Feldballe havde lokket hende med ind og høre. Det lykkedes hende også at lokke sin mand med i missionshuset i Kejlstrup for at høre Busch, men Buschs prædiken havde den modsatte effekt på ham: han blev aldeles rasende "og havde lyst til at gå hen og give præsten en forsvarlig lussing".

Chr. Vester

Men så mistede Dorthea og Chr. Vester et barn. Busch forestod begravelsen, og han spurgte nu forældrene, om de var klar over, hvorfor den lille var kaldt bort? - Det var de jo ikke, så Busch svarede selv: "Det er, fordi den lille skal blive ved at råbe fra Himlen: far, mor, kom!"

Siden døde flere af Vesters børn. "De befolker jo Himlen!", sagde Busch til forældrene.

Derefter fortælles det, at Vester ved en lejlighed kom op at køre med en af de "bænkevogne", der kørte venner fra Horne til deres trosfæller i Feldballe. Da de kom til præstegården, lykkedes det Busch at lokke Vester indenfor. I de følgende dage var der møder i missionshuset hver aften, og Vester kom med i kredsen. Næste gang der kom besøg af missionske venner fra Horne, var hans hjem en af dem, der var med til at sørge for indkvartering. Beretningen ender med at Vester en nat, hvor han er med på et genbesøg i Horne, deler værelse med en af sine frelste venner, og denne ser ham midt om natten rejse sig op i sengen og udbryde: "Skidt med det jordiske, det er ikke det, det kommer an på!"

Hvorefter beretningen fortsætter således: "Men netop fordi det ikke var det, det nu først og fremmest kom an på for ham, velsignede Herren ham i hans jordiske handel ogandel. Folk fik en ubegrænset tillid til hans handelsdispositioner, langvejs fra kom man til ham med kommissioner, han fandt indgang på herregården - og videre frem".

Vesters villa, smeden til højre, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Vesters villa, smeden i baggrunden, luftfoto 1991. Kgl Bibl Sml.

Hvad årsagen var, skal jeg lade være usagt. Men en kendsgerning er det, at Vester både fik gang i handelen og adgang til herregården (Møllerup) - faktisk endte det med, at han blev ejer af selv samme "herregård".

Dorthea Vester fortæller noget anderledes om omvendelsen. Hun beretter, at hun - mens hun og Vester boede i Krakær - fik kørelejlighed med et par gårdmandskoner fra Lyngsbæk, der ville til Feldballe kirke og høre den nye præst, altså pastor Busch, lige efter at han var kommet til Feldballe:

"Vi fulgtes ad til Feldballe kirke i måneskin om ad Ulstrup. Det var lang vej frem og tilbage, men vi var så optaget af, hvad vi havde hørt, den oplyste kirke, den nye ivrige pastor Busch. Det var en fastegudstjeneste, der gjorde et vældigt indtryk på mig, det var som jeg havde fundet hjem til min barndomsgud igen."^v

Efter at de var flyttet til Kejlstrup igen i 1891, fortæller fru Vester: "Far var snart optaget af handel, men vi fik tid til at komme og høre den gode forkyndelse og den 23. september blev missionshuset indviet, og så var der jo hele tiden møder... Peter Kallehave var karl i gården og kom tit ind om aftenen og talte med os. Far skulle jo bombarderes, men han var jo rede til forsvar, indtil Gud fik magt over ham. Det skete ved missionshuset Sarons indvielse i Randers, så var en bænkevogn fra Horne derinde, og mange var med tilbage og blev indkvarteret i Kejlstrup og Feldballe. Vi fik to unge piger fra Horne, og den ene var en smuk og prægtig og udviklet troende pige, som for

os fik stor betydning... far var med til nogle af møderne, og det blev årsag til, at han gav sig helt over til Gud".

"Jeg mindes, at der kort efter fars omvendelse blev sagt til ham, at nu kunne han ikke handle mere. Han gik så til Ulstrup for at se på en fallitejendom. Imidlertid kom pastor Busch på besøg, og han sagde til mig, om jeg ville hilse min mand og sige, at hver skal blive i den stand, han er kaldet i. Skulle vi mon ikke have en troende handelsmand - det er netop det, vi trænger til." Derefter blev familien boende i Kejlstrup og Vester fortsatte handelslivet.

Vesters flyttede fra Krakær til Kejlstrup i 1891 og deltog åbenbart snart derefter i livet omkring missionshuset. De boede i Justegården, indtil Marinus V. Sørensen flyttede ind der. Vester købte så Dolmergården (karetmagerhuset).

Mens de boede der, kom beskeden om, at Busch havde fået kald i Bøvling. "Det var en stor sorg for os", skriver fru Vester. "Jeg husker den sidste aften, han var hos os. Vi var mange samlede, efter et møde i missionshuset, om det lange bord i dagligstuen med bænke omkring. Busch sad ved bordenden og udmalede, hvordan vi skulle have det, hvis vi alle blev troende, og hver af os fik en bestilling. Men der var alvor over dette møde..."

Chr. Vester, foran Benzonshus i Kolindsund. 1930'erne.

Fru Vester fortæller derefter om vækkelsen, der fulgte i efteråret og vinteren efter at Busch havde forladt sognet:

"...et stort arbejde med de mange folk, vi efterhånden var blevet, og den megen uro, handelen førte med sig, og også det store røre om vinteren efter at Busch var rejst med masser af møder og mange fremmede og megen nattevågen, men stor åndelig velsignelse over hjem og gerning og samfund, og vi var jo unge dengang, ca. 30 år gamle, så vi kunne nok holde ud til en del."^{vi}

1905 købte Vester Kjellerupgård, og 1908 forpagtede han Møllerup. 1914 købte han Møllerup - august 1917 solgte han igen med en god fortjeneste. Familien flyttede derefter til villaen i Rønde, og her modtog de beskeden om Thomas Vesters død i januar 1919. Den store gule villa i Kejlstrup til Katrine Vester stod færdig i november

samme år.

1920 købte Vester Hannesminde i Følle, men nu var de gode tider forbi, og det begyndte at gå den anden vej. 1928 kom Hannesminde på tvangsauktion, og familien flyttede ud til en af børnene på en gård i Kolindsund. Her var flere af Vesters døtre endt ude - derfor kaldte man i folkemunde den del af Kolindsund "Vesterhavet". Vesters boede først et par måneder hos en datter på Søholm, men herefter indrettedes "Benzonshus", en slags aftægtshus til Benzonshøj, til ægteparret. Nærmere omtale af Vester-døtrene i Kolindsund kan ses i "Molsbogen" 2008 side 43-44.

Vester-familien samlet til Chr. Vesters 73-års fødselsdag i juli 1935, på svigersøn Jens Legarths gård i Kolindsund, Søholm. Hans Jørgen Bavnhoj, som i denne "Kejlstrups historie" fortæller om bl. a. skolen og missionshuset, ses som ti-årig knægt yderst til højre (forældrene fra Vestergaard bagved ham). Fra "Folk og Liv omkring Kalø Vig" bind 5, 2023. Der var en enestående slægtsbevidsthed i Vester-familien.

Katrine Vester døde i den gule villa i Kejlstrup i 1960. Villaen blev købt af professor Hannestad, der restaurerede og moderniserede den.

I begyndelsen af 1970'erne flyttede fru Kiss Carl, der i 1967 havde overladt Møllerup til barnebarnet Flemming Lüttichau, ind i den gule villa, og her blev hun boende i en del år. Hun døde i Vrinnars i 1981, 97 år gammel.

Efter fru Kiss Carl blev villaen overtaget af Anette og Niels Chr. Jørgensen. Han er dyrlæge og der er nu også dyrlægeklinik i villaen. De solgte i 2003. 2009 bor Lonny og Flemming Hynkemejer i huset.

Stenbjergvej 4 A (matr. 11 c)

Som matrikelnummeret afslører, er grunden til huset udstykket fra gård nr. 11, Kejlstrup Vestergaard.

Denne gård lå oprindelig det sted, hvor nu huset ligger. Imidlertid brændte gården i 1848, og den blev derefter flyttet ud på marken, vest for den oprindelige beliggenhed. Tilbage har ligget forskellige udhuse m.v., og tilsyneladende er det i forbindelse med disse, at ejeren omkring århundredskiftet, amtsrådsmedlem Jens Sørensen, i 1919 opførte det nuværende stuehus. De gamle stråtækte bygninger på grunden blev raget ned.

Den grund, der blev skilt ud til huset, var så stor, at der var plads til lidt jordbrug og til at holde en enkelt ko og en hest.

Det smukke og harmoniske hus er opført i en stil, der foregriber "Bedre Byggeskik"-stilen. Det har i sin tid været en særdeles præsentabel bolig - og er det for den sags skyld stadigvæk.

Jens Sørensen var respekteret og afholdt både i sit lokalsamfund og udenfor. Han døde i 1926, 68 år gammel, få uger efter at han havde fejret sit 25-års jubilæum som amtsrådsmedlem. Han var desuden formand for skatterådet i Grenaa Skattekreds.

I nekrologen i Adresseavisen 20. maj 1926 siges det, at han "hørte til de stille i landet. Han har aldrig været nogen højrøstet agitator for sine meninger, men den stilfærdige, solide mand, der pligtro passede den gerning, som var betroet ham... Man vidste, at når en sag blev overdraget Jens Sørensen, så blev den ordnet på bedste måde. Hans rolige optræden kunne forlige alle modsætninger... I amtsrådet talte han ikke ofte, tilbageholdende som han var. Men blev der spurgt om Jens Sørensens mening, så fik man den, saglig og udtømmende... Jens Sørensen var enkemand, men efterlader sig fire børn, der alle opholder sig i hjemmet... han var dekoreret med ridderkorset."

Efter Jens Sørensens død boede hans to ugifte døtre Jenny og Kristine, "frøknerne Sørensen", i huset. Det var i 1930'erne og frem. En tredje datter Sigrid blev gift med Karl Petersen, en bror til sognerådsformand I. P. Petersen, i gården skråt overfor. En søn Anton passede det lille jordbrug, der hørte til huset, med nogle små skifter med korn, græs og roer. Men Anton døde ung, nogle og fyrré år gammel, i 1932, hvorefter Karl Petersen passede det beskedne jordbrug for sine søstre i huset.

Jens Sørensen solgte Vestergaard til Svend Aage Bavnghøj, der var fra Sjælland og gift med en Vester-datter: Johanne.

Disse solgte omkring 1958 Vestergaard til Verner Knudsen og Thomas Foged, der havde været i USA sammen. Senere købte Verner Knudsen Thomas ud. Se kapitel 2 om gård nr. 11, Vestergaard.

Indtil dette år, 1998, ejedes huset af Frede Olsen, der nu har købt en af de nye grunde i byens nordende. 2009 bor Bjarne Bogner og Tina i huset.

Kærtoften 8 (matr. 19 d, 18 c og 19 h)

Den store hvide villa er opført omkring 1920 af Svenning Jensen, der var tømrer og kom fra Århus.

Huset blev opført i en stil, der minder meget om Stenbjergvej 4 A, men de er jo næsten også samtidige. Hvor Stenbjergvej 4 A har to runde karnapper i hver side, har Kærtoften 8 i stedet én kantet karnap i midten. Dets oprindelige udtryk er i øvrigt i dag svært at skelne på grund af ombygning i 1970'erne med det nuværende eternittag og det store tagudhæng, som har været nødvendigt, da huset er opført af cementsten (det oprindelige tag var også cementtagsten).

Husets basis som grund er matrikel 19 d, der er en af de større parceller, der er blevet resultatet af udstykningen af den oprindelige husmandslod nr. 19 midt i byen, på den oprindelige forte.

Senere er matrikel 19 h, en mindre parcel vest for den første grund, kommet til, og det samme er sket med 18 c, der oprindeligt har hørt til husmandslod nr. 18 syd for nr. 19.

Svenning Jensen, der byggede huset omkring 1920, var en bror til tækkemanden Anton Jensen. Da han var tømrer, blev der indrettet tømrerværksted i husets sydende.

Huset blev bygget af nedbrydningstømmer fra Århus. Dette gamle, svære tømmer ses stadigvæk i huset.

Svenning Jensen havde også lejere i huset. På et tidspunkt har der været tre lejligheder i huset. Da Jens Svendsen ophørte med at være fodermester på gård nr. 1 og derfor måtte flytte ud af Bækhuset ved siden af tømreren, kom han i en periode til at bo til leje hos tømreren. Senere byggede han selv hus på Lyshøjvej.

I den periode, hvor Svenning Jensen havde tømrerværksted i villaen, var der to tømrere i Kejlstrup, og de boede næsten over for hinanden. Det har været godt en halv snes år. Derefter, først i 1930'erne (det kan have forbindelse med 30'ernes krise) opgav Svenning Jensen tømrervirksomheden og solgte villaen på Kærtoften til Mads Holst.

Næste ejer var Julius Friis.

I 1943 blev huset købt af den nuværende ejer, Johs. Nielsen. Han fortæller, at det gamle tømrerværksted i sydenden på dette tidspunkt var indrettet til lejlighed, og i denne lejlighed boede hans mor fra 1950 (da Grethe og Johs. blev gift) til sin død i 1963. Derefter blev lejligheden "stilfærdigt" nedlagt og indrettet til gildesal.

Johs. Nielsen købte huset i 1943, fordi han på dette tidspunkt hjalp sin far med cementstøberiet i ejendommen lige sydvest derfor, Kærtoften 10. Han havde indtil da boet hos forældrene på Clemensgården.

Johs. Nielsen overtog cementstøberiet efter faderen og flyttede den i 1949 til hjørnet af Lyshøjvej og Kejlstrupvej, idet det gamle smedeværksted var ledigt her efter den gamle smed Jens Poulsens død. Smedens søn var inde som soldat, og så kunne Johs. Nielsen handle med enken - resultatet var, at da sønnen vendte hjem for at drive smedjen videre, måtte han flytte til Møllerup, hvor alle smederedskaberne var flyttet til. Så det ligner en overenskomst mellem enken og Møllerup (fru Kiss Carl), da Poulsens smedje hele tiden var blevet benyttet af Møllerup.

Grethe og Johs. Nielsen er i dag ophørt med cementstøberiet og nyder tilværelsen som pensionister i den hvide villa.

Note 2020: Johs Nielsen døde for en del år siden, og Grethe Nielsen flyttede til Moesbakken i Rønde. Hun døde for et par år siden.

Nu har firmaet "Mols Tømren" ved Lars Andersen til huse på Kærtoften 8. Firmaet er oprettet 2003.

Cementstøberiet, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Kærtoften 6 (matr. 19 a)

Matrikelnummeret kunne godt lade formode, at dette hus i dag ligger på det sted, hvor huset til den oprindelige store husmandslod nr. 19 i sin tid lå. Men det nuværende hus er naturligvis meget yngre - det er opført nogenlunde samtidig med nabohuset, altså omkring 1920.

Muligvis er huset opført af Justegården eller Fogedgården som bolig til "Moster",

Mette Marie Foged, der stammede fra Justegården, men arbejdede med husholdningen på Fogedgården ("Moster" var søster til Justegårdens nuværende ejer Else Sørensens bedstemor - de to søskende stammede fra Mols).

Moster var søster til Marinus V. Sørensens kone, og hun flyttede op på Justegården, da søsteren døde omkring 1936 og fik hendes aftægtslejlighed på gården.

Da Moster var flyttet ned i Justegården, blev huset på Kærtoften solgt til Birthe Marie og Peder Laursen fra Kallehaven, der kom fra ejendommen Kallehaven syd for Kejlstrup by. Fra Kallehaven medbragte de deres trofaste tjenestepige Anne Kirstine, der arvede huset efter deres død. Efter hendes død i 1948 eller 1949 blev det solgt til hendes søster Mine og hendes mand Peder Jørgensen, der døde i 1976. Derefter boede Mine alene i huset nogle år, hvorefter hun flyttede på plejehjemmet, hvor hun døde 1985. Deres datter er Anna Bonde i gård nr. 5. Mine og Peder (som blev kaldt "Pier") havde tidligere haft den midterste af de tre statsejendomme ude ad Feldballe-vejen (den som Gerda Møller har nu) - de er alle tre udstykket fra Bondes gård^{vii}.

Kærtoften midt, luftfoto taget fra vest 1959. Kgl Bibl Sml.

Kærtoften midt, luftfoto taget fra syd 1959. Kgl Bibl Sml.

Mine døde for få år siden, og huset blev overtaget af Inger og Ebbe Christensen. I dag ejes det af Signe Friis og Tom Michelsen. 2009: Tom Michelsen.

Bitte Meta

Før vi forlader denne periode, skal vi nævne en af de karakteristiske skikkelser i Kejlstrup i 20'erne og 30'erne: bitte Meta.

Hun blev kaldt sådan, fordi hun var meget lille. Det skulle have sin baggrund i, at hun som barn var blevet angrebet af den spanske syge, der hærgede lige efter Første Verdenskrig, og derfor var blevet sat tilbage i vækst.

Hun var en meget godmodig kvinde, der ernærede sig ved at hjælpe folk i forbindelse med fester og andet, hvor der krævedes en ekstra hånd. Når hun vaskede op, skulle hun have en særlig skammel for at kunne nå op til bordet.

Når hun gik rundt i byen, strikkede hun mens hun gik, og hun sad ofte på en træstub sydvest for Justegården og strikkede, husker Else Sørensen.

På grund af sin lille statur måtte hun tåle mange drillerier. Især var byens drenge og karle skrappe til det. En af de yndede fornøjelser var at gå efter hende på knæ for at

komme i samme højde som hende. Naturligt nok kunne hun blive rasende over det.

Men hun var en skattet medhjælp i mange situationer og altid god som dagen var lang. H. J. Bavnhøj fortæller, at Bitte Meta boede hos sin far "Pæsen", og han mener, at hun var dværg. De boede i et rødt bindingsværkshus på hjørnet af Kærtøften og Østervej, der hvor Leo Thomsen senere byggede værksted. Om faderen "Pæsen", der rettelig hed Jens Pedersen, eller som det også blev sagt: Jens Piersen, fortæller Bavnhøj, at han havde været "altmuligmand", "klatmurer", er gik rundt og pudsede og kalkede gårdene om foråret. Da han holdt op, havde han sagt: "Ja, I vil jo kom`te å savn mæ", men det mener Bavnhøj dog ikke blev tilfældet, der var altid andre til at tage over. Pæsen og Bitte Meta boede lige op til skolelegepladsen, hvor der var et lille halvtagshus, der var køkken. Da nogle knægte kom til at smide sten på halvtaget, så det larmede, kom Pæsen ud og skældte ud, og derefter var det en yndet sport blandt byens knægte at smide sten på taget og lokke Pæsen ud og skælde ud: "I middagsstunden holdt byens karle til neden for legepladsen, hvor de holdt ved skolens gelænder med deres cykler og røg tobak. De satte os op ved at sige: "I tør ikke smide en sten op på Pæsens tag!" og det ville vi jo ikke lade os sige mere end én gang, og så kom der rigtig mange sten på taget, og Pæsen skældte ud – men det blev ikke taget alvorligt, før han truede med at gå ind til "skullæren" og fortælle, hvad der skete, for så faldt der brænde ned".

Lottebakken mellem Pæsens hus og Peder snedkers nye hus var byens kælkebakke om vinteren. Den kunne blive så glat, at folk ikke kunne gå op ad den. Man kunne kælke helt ned på gaden og fortsætte ned gennem "nederbyen". Der var ikke så meget trafik dengang, men der kom dog af og til store lastbiler forbi, så de voksne kunne finde på at ødelægge fornøjelsen ved at strø sand på gaden, til børnenes fortrydelse, for ikke alene ødelagde det kælketuren, men det ødelagde også kælkene ved at ridse mederne. Bavnhøj: "Der var et vildt leben om vinteren. Vi spændte kælkene efter hinanden to og to, som regel med en stor træslæde forrest, og så kørte vi under store hyl afsted, hvor den forreste store træslæde fungerede som styredel, idet ham der sad lige bagved på kælken kunne dreje slæden foran og derved styre":

Forbindelserne til omverdenen

H. J. Bavnhøj har givet en skildring af trafikforbindelserne til og fra Kejlstrup, som de var i hans barndom i 1930'erne (Bavnhøj var født i 1925 som søn af Johanne Vester og Sv. Aage Bavnhøj på Kejlstrup Vestergaard):

Kejlstrup var nu ikke et så øde og ensomt sted, som man kunne tro. Ganske vist havde vi ikke asfalterede gader, men Mac Adamiserede veje til helt op mod krigen, og de første forsøg var svage med at feje gaderne rene for sand og så sprøjte noget tjære ud over dem med lidt småsten ovenpå. Grunden var, at min onkel Jens Peter Petersen, der var sognerådsformand, for ikke at sige "sognekonge", var en meget sparsommelig og konservativt indstillet mand. "Vi ska' spår` (spare)" var hans stadige omkvæd, og det blev så galt, at rutebilerne faktisk tænkte på at køre uden om Kejlstrup. Det var jo en mærkelig fornemmelse af køre i rutebilen en varm sommerdag med fordøren åben, men så snart vi kom til Feldballe og drejede mod Kejlstrup, blev døren smækket i, for

det pulsedede og støvede, og bilen rystede. Der var folk, der var vrede over, at Feldballe Kommune, for sådan hed den, absolut skulle spare og være billig, samtidig med at den skulle bidrage med beløb til andre kommuner, en slags udligning var det vel?

Men vi havde gode ruteforbindelser til omegnen og til Aarhus, Randers og Ebeltoft. Den første bil var **postbilen**, der kom kl. ca. 7 om morgenen i retning mod Ebeltoft. Det var en mindre, lidt ældre rutebil, der var gulmalet med en postkasse på. Den kørte på strækningen Mørke – Ebeltoft og retur. Den returnerede gennem Kejlstrup ved 5-tiden, hvor den tømte postkassen ved smeden, som postbudet på sin tilbagevej havde tømt ved 3-tiden, han kom i øvrigt kl. 9 om morgenen. Postbilen medførte post til posthusene og kunne medtage passagerer. Min kusine Thoma brugte den f. eks. hver dag i den tid, hun gik på Ebeltoft Realskole. Postbilen var ikke postvæsenets, men det var en rutebilejer, der drev den. Han kaldtes postkontrahend.

Klokken 10½ kom den første af **Laurits Jørgensens grå rutebiler**. Den kom fra Aarhus på vej mod Ebeltoft. Den returnerede gennem Kejlstrup mod Aarhus igen ved 5½-tiden om aftenen. Klokken 12½ kom den første rutebil fra Ebeltoft mod Aarhus. Den returnerede igen ved 20-tiden om aftenen.

Bilerne var ofte ret fyldte og meldte deres ankomst med en lang tuden lige inden bygrænsen, det var en slags tidssignaler.

Skulle vi til Grenaa, kunne vi skifte til DSB's røde rutebiler enten i Feldballe eller Rønde. I Rønde skiftede man også over i Randersbilen, som var fra et andet firma.

Laurits Jørgensen var en mand, der tidligt forudså turismen til Mols, så han oprettede mange ruter fra Aarhus til Ebeltoft, og til Knebel og Vistoft på Mols. Også til Grenaa havde han en rute, så det er ikke helt rigtigt, at vi altid måtte skifte til de røde DSB-rutebiler, der deltes man nemlig om koncessionen.

Laurits Jørgensen boede i Rønde, og her havde alle hans busser knudepunkt i hans private rutebilstation. Ruterne var ofte dublerede, og der kunne godt køre fire rutebiler efter hinanden fra Aarhus, som så skiltes i Rønde til de forskellige steder på Mols. Hans vognpark bestod til sidst af nogle og tredive biler, ikke i rute alle, man kunne også leje en hel rutebil. Bilerne var altid velholdte og komfortable med plyssæder og gulvtæpper. På taget var der bagagebærer til cykler og kufferter og store pakker o. s. v. så chaufføren måtte ofte op ad en fast trappestige, der sad bagpå.

Sidst i krigen lod Laurits Jørgensen et par store busser, som også kørte i rute, male hvide og sendte dem til Tyskland for at hente koncentrationslejr-fanger hjem, ja det var i slutningen af krigen, det begyndte med Folke Bernadottes initiativ.

Til Kejlstrup kom også to daglige **fragtlastbiler**, som bl. a. købmanden fik bragt varer med.

I øvrigt havde vi flere rutebilforbindelser ind imellem de nævnte, når bare vi cyklede eller blev kørt med jumbe til enten Bjødstrup eller Grønfeld, så vi følte os ikke afskåret, heller ikke under krigen, for Laurits Jørgensen havde bilgummi fra reservebiler, og satte generatorgas på rutebilerne. Det var en stor ”kakkelovn”, som blev placeret på bagagebæreren bag på rutebilen.

Vejen fra Kejlstrup gik oprindelig fra skolen ad nuværende Lyshøjvej nord om grusgraven ved Stensbjerg til Kokkehuset og derfra til Møllerup. I min drengetid blev ”den nøi vej” lavet, altså den nordlige del af nuværende Stensbjergvej, der skærer direkte fra Kokkehuset ned til Kejlstrupvejs indføring i den sydlige del af Stensbjergvej. Mens det hele lå i pløre, var det ikke tilladt at køre ad vejen, men min fætter Harald, 17 år gammel, onkel I. P. Petersens søn, lod sig friste af genvejen og kørte med et læs valle fra Bjødstrup mejeri ad den ufærdige vej med det resultat, at vognen kom ud i nogle dybe hjulspor og væltede, og han fik tanken, en gammel ajletønde til 1000 liter, med valle over sig og omkom”.

Handlende udefra

H. J. Bavnhøj fortæller i sine erindringer også om alle de handlende, der kørte med hest – typisk en lille ”islænder” - eller bil rundt til kunderne i de små lokalsamfund i hans barndom i trediverne:

”I Kejlstrup kørte ikke mindre end **tre slagtere** fra omegnen landtur, den ene med islænderhest, de to andre med gamle Fort T-modeller, dem med tre pedaler, hvoraf den midterste var til gear. Desuden kørte vores **egen slagter** Hans Knudsen rundt. Slagterbilerne var faktisk små åbne varevogne, men her var lavet en overbygning af træ, og her var der boret runde huller for ”frisk luft”, men med fluenet på indersiden ganske vist, men vi blev da hverken syge eller døde af det.

Også en **fiskehandler** kom kørende med islænderhest, men fik senere bil, indtil de alle under krigen måtte køre med heste. Fiskemandens bil var med et lille åbent lad, og her stod fiskekasserne.

Også en **mælkebil** med flaskemælk eller mælk i ”løs vægt” kørte i byen. Mælken i løs vægt var i nogle transportspande, hvor der var skruet en messinghane ind i siden ved bunden. Disse haner stak ud af nogle huller i bagsmækken på bilen, som ellers var lukket med låger i siden. Det var faktisk en god hygiejne set med nutidens øjne, når man tænker på de støvede jordveje med kokasser og hestepærer”.

Kejlstrup var usædvanligt velforsynet med **mælkeruter** fra mejerierne. Grønfeld andelsmejeri var oprettet 1882, men i 1904 oprettede missionsfolkene deres eget mejeri i Skaarup, ved bækken mellem Grønfeld og Skaarup, hvor man kunne komme af med spildevandet. Sagen var, at det ifølge missionsfolkene var syndigt at arbejde om søndagen, så de kunne kun strække sig til at malke dyrene, men ikke til at levere mælk og lade det behandle på mejeriet om søndagen. Så mejeriet i Skaarup var et såkaldt ”søndagsmejeri”.

Men ikke nok med det, for det private Bjødstrup Mejeri kørte også i Kejlstrup-området og gav en lidt bedre pris for mælken – til gengæld havde leverandørerne ingen indflydelse på driften. I Bavnhøjs drengetid i 1930'erne kørte Niels Laurids Nielsen (sidste husmandsbrug ud mod Feldballe) for Skaarup mejeri, Per Jørgensen ("Pier" fra det midterste af de tre statshusmandsbrug ud mod Feldballe) og Jens Jacob Jensen (gård nr 10 Stenbjergvej 5) for Grønfeld. I Kejlstrup by var det private Bjødstrup mejeri dog det, der havde flest leverandører.

Dermed var det ikke slut, for på grund af den manglende levering om søndagen sendte Skaarup Mejeri en mælkevogn rundt blandt sine leverandører lørdag aften. Og for at kunne tilfredsstille sine missionske leverandører fulgte Bjødstrup Mejeri trop og sendte også en mælkevogn, i 1930'erne var det en lastbil, til sine missionske leverandører lørdag aften.

Efter krigen begyndte folk at få øjnene op for det ikke særligt rationelle – set fra et økonomisk synspunkt – i at have alle disse mælkevogne kørende rundt mellem hinanden. Det begyndte med, at Bjødstrup truede med at ophøre med sin lørdagsrute, og det endte med, at Skaarup mejeri nedlagde sig selv i 1952. Halvdelen af leverandørerne gik derefter til Grønfeld, den anden halvdel til Bjødstrup.

Bavnhøj fortæller: "Ud over vores købmand havde vi en **omkørende købmandsforretning**. Det var Th. Thorup, som kom fra Vrinnars. Han havde ingen fast forretning, men et lager, og kørte hver dag i ugen en landtur. Han kom hos os hver onsdag, og kom kørende i en stor slags rutebil, d. v. s. det var en lastbil med førerhus og et fastbygget hus med vinduer i stedet for lad. Der var en dør og trappe bagpå. Bilen var af brungrøn militærfarve, og i dag tror jeg, at det var en gammel militærvogn til mandskab, der var nemlig lavet faste bænke langs begge sider af vognen, og her havde han alle sine kasser med varer. Han havde alt i kolonialvarer fra kaffe til øl og sodavand. Faderen var købmanden og sønnen chauffør og medhjælper. De var flinke folk, og der vankede tit en gul sodavand, når man bare ventede længe nok ved vognen. Så løb man jo om i haven og lagde sig på ryggen og nød sodavanden i solskinnet. Han kørte i mange år helt op til et stykke ind i krigen, da jeg tror, han døde.

Foruden vores egen **bager** kørte der også en anden bager, ja, en overgang to, den ene helt fra Rønde".

Byens egne handlende

Bavnhøj fortsætter: "Der var i byen en **murer**, Jens Svendsen, som kunne påtage sig mindre byggerier. Cementstøberens kone, Minna Steen, udtalt "Stien", var **sykone** og syede nyt og syede om. Ja, så fik vi også en rigtig **barber**. Han var ungkarl og havde en rigtig salon med spejle og stole. Han gik på arbejde om dagen og var fast daglejer hos os i flere år. Han klippede fredag og lørdag aften, så længe, der var kunder, før lukkede han ikke.

Vi var såmænd godt betjent i Kejlstrup, vi manglede kun **skomager og sadelmager / træskomager**, men de fandtes i nabobyerne, hvor der også var ”**fransk vask og strygning**”, d. v. s. vask og stivning af skjorter til herrekjoletøj, for dengang brugte man altid sådant til store fester og begravelser. Begravelser i hvidt eller farvet tøj var upassende.

Lillebilvognmand, en form for taxa, fandtes der også mange af i de omliggende byer, der var jo brug for dem dengang. I øvrigt havde vi da også i begyndelsen af trediverne en **lastbilvognmand** i byen, idet karetmagerens søn Marius drev en sådan. Den var gul med blå kølerhjelm. Jeg husker, at vi med den hentede brædder til at bygge et stort hønsehus af. Jeg var ganske lille, det var først i trediverne. Vi kørte langt, syntes jeg, mon det var til Pindstrup savværk? Da vi havde fået læsset et stort læs på bilen, kan jeg huske, at Marius gik foran den, og så kunne han så let som ingenting løfte forenden fra jorden ved at løfte i kofangeren. Så måtte vi læsse det hele om, så brædderne også gik over førerhusets tag, før vi kunne køre hjem.

Hans Knudsen var både **gartner, slagter og landmand**, så her kunne vi købe kålplanter og tomatplanter o. s. v., men han havde også en broder, der var handelsgartner og fik fine varer fra auktioner i Aarhus. Han havde øjnet chancen og havde en gartnerbod ved sommerhusene i Femmøller hele sommeren, og det gav godt, men vi andre kunne også købe friske varer hjemme hos ham selv.

Der var ikke **gadelys** i byen, og far arbejdede flere gange på at få i det mindste fire gadelygter, en på hvert hjørne i byen, men det kunne man ikke enes om”.

Så vidt H. J. Bavnhøj om trafik og handel – men han husker også Valborgaftenerne i sin barndom i 1930’erne, og lad os da få det med – det var en årlig væsentlig begivenhed i landsbyen dengang – jeg kan tilføje, at jeg kender samme skik fra Midtjylland, hvor vi også havde Valborgblus og ikke kendte til Sct. Hansblus:

Valborgsaften. Stensbjerg og Kokkehuset

”Nord for byen lå en grusgrav på en bakketop, kaldet Stensbjerg, udtalt ”Stiinsbjerg”, Stensbjergvej og Bakketoppen er naturligvis opkaldt efter den. Vejen dertil var dengang en offentlig kommunevej, der førte omkring Stensbjerg og skråt over markerne op mod Møllerups arbejderbolig, kaldet Kokkehuset, hvilket dog nok skal staves Koch efter en familie der med mange børn, hvoraf et par stykker blev store forretningsmænd i Aarhus, Frederik Koch med guld og sølv og Peter Koch, vist nok manufaktur. Oppe i grusgraven var der hvert år et stort Valborgsaftensbål. Valborgaften var den 30. april, hvor det tit kunne være koldt, men det var faktisk en stor festaften. Valborgblus er en svensk skik, og det eneste sted, den findes i Danmark, er på Djursland, hvor den faktisk gik i stedet for Sct. Hansblus”.

Kejlstrup-dialekt anno 1930’erne

H. J. Baunhøj omtaler i sine erindringer også sproget i Kejlstrup i hans barndom i 1930’erne: ”Byens sprog var ikke udpræget dialekt, men udpræget djurslandsk

sprogtone. F. eks. sagde man "hestarn" (hestene) og "heiststald" (hestestald), "kowhus" (kostald), "kjeldtroug" (vandtrug) og "kårn" (korn), og vi sagde "et kop" og "glad til kaffe"". Alt sammen typisk djurslands-dialekt.

Byggeri i 1930'erne

Efter opgangsårerne under og umiddelbart efter Første Verdenskrig gik udviklingen i stå, også i Kejlstrup. I resten af 1920'erne blev der ikke bygget nyt i landsbyen.

Fra ca. 1930 begyndte den frygtelige økonomiske krise, der betød ruin for mange landmænd. Krisen greb ind overalt i samfundet, for når landmændene ikke havde råd til at købe, gik det også ud over håndværkere og handlende, for ikke at tale om arbejderne, både på landet og i byerne.

Kærtoften 10 – 16 og Krogryggevej 2. Egnsarkivet.

Det kan derfor forekomme selvmodsigende, at det netop er i begyndelsen af 1930'erne, at det næste hold huse bygges i Kejlstrup.

Jeg tør ikke gøre mig klog på, hvordan den sag hænger sammen. Men jeg kan konstatere, at der i årene 1930-35 blev bygget hele fire nye huse i landsbyen, én på Kolkærvej og to på Lyshøjvej.

Hvis vi ser nærmere på de enkelte huses historie, nærmer vi os måske en forklaring: det første hus blev bygget i 1930 på Kolkærvej, simpelt hen fordi Andreas Møller på Møllegården havde brug for et aftægts hus. Hvad angår de tre på Lyshøjvej er der lidt tvivl om opførelsesårene. Muligvis er de alle opført i årene 1933-35, hvilket ville

betyde, at de er opført efter at den økonomiske krise havde toppet.

Kolkærvej 2 (matr. 11 d)

Matrikelnummeret afslører, at huset er opført på en grund udstykket fra gård nr. 11.

Det skete i 1931, da Andreas Møller på Møllegården døde, og huset opførtes som aftægtsbolig for enken, Kirstine.

En bror til Andreas Møller, der havde hjulpet til på gården, flyttede med over i huset.

Karl Nielsen fortæller, at de selv støbte cementstenene til at opføre huset af. Der hentedes sand og grus fra en grusgrav, og så hjalp folk til, som de nu havde tid til. Det var ikke ualmindeligt dengang - det var hårde tider. Karl Nielsen husker, at den ejendom, der udstykkedes fra Skaarupgaard, da en af karlene blev gift med datteren, blev bygget på samme måde (oppe på Krogryggen).

Huset på Kolkærvej er opført i typisk "Bedre Byggeskik"-stil, der netop toppede på dette tidspunkt. Det fremtræder stadigvæk tydeligt i denne stil.

Efter Kirstine Møllers død solgtes huset til Ellen og Jens Jensen, der var blevet hjemløse efter at deres tidligere hjem, huset nabo til bageren, var brændt i 1941. Med huset fulgte forpligtelsen til at tage sig af Thomas Jensen, Andreas Møllers bror. Det gjorde de også på bedste vis så længe han levede. 2009 beboedes huset af Sejner og Inge Lise, 2011 ifølge vejviseren H. Christiansen.

Kolkærvej ca. 1910, fotograferet fra vest ind mod Kejlstrup. Kolkærvej 2 er skjult bag træerne til venstre, midt i billedet Enghuset. Egnsarkivet.

Kolkærvej til venstre, Stenbjergvej i midten, luftfoto 1959. Kgl Bibl Sml.

Lyshøjvej 1 (matr. 8 f.)

Lige som de øvrige grunde langs Lyshøjvej er også denne grund udstykket fra Clemensgården. Det er sket omkring 1933, hvor Jens Svendsen lod huset opføre.

Jens Svendsen var tidligere fodermeister på I. P. Petersens gård (nu Flemming Sloth) og havde derfor boet i denne gårds fodermeisterhus, Bækhuset. Da han holdt som fodermeister boede han i nogle år til leje hos tømreren i den hvide ville Kærtoften 8. Men i 1933 fandt han åbenbart økonomien og tiden moden til at opføre eget hus. På dette tidspunkt var der ikke andre huse ved den nuværende Lyshøjvej.

Jens Svendsen var byens altnuligmand. Han var konditor af uddannelse, men havde som nævnt i flere år været fodermeister. Men han kunne mere end dette. Han var dygtig som håndværker af næsten enhver art: murer, tømrer, maler, tapetserer, og alle disse hverv tog han ud til folk og udførte. Særlig kendt blev han dog som "skaffer", den tids festarrangør og tjener. Når han var ude til fester fungerede hans kone Dorthea som opvasker og kogekone.

Dermed var det dog ikke slut: i kælderen havde Jens Svendsen indrettet et meget velrenommeret skomagerværksted!

Hans hus ejes i dag af Margit og Richard Knudsen.

Lyshøjvej 3 (matr. 8 g og 8 h)

Hvorfor huset breder sig over to matrikelnumre er mig ikke bekendt. Men på et matrikelkort ses det, at alle matrikelnumrene 8 f - 8 k er af nogenlunde samme størrelse, så det kan være en udstykning, der er foretaget før der er tænkt på opførelse af huse på grundene. Lyshøjvej 1 er opført på en enkelt af disse parceller, mens både nr. 3 og 5 hver optager to parceller.

Huset blev opført af Albert Rasmussen, ifølge lokalplanen i 1930, mens Johs. Nielsen er mere tilbøjelig til at sige 1934. For Johs. Nielsens udsagn kunne tale, at huset så naturligt ville være opført året efter Lyshøjvej 1 - på den anden side er dette knap så naturligt, hvis de små parceller allerede var udstykkede, før der tænkes på opførelse af huse på dem.

Albert Rasmussen boede på Vandgården. Han var en bror til købmanden og havde to børn, der forblev ugifte. Han havde solgt den ubebyggede grund, det senere Lyshøjvej 5, fra til Anders Foged, men i 1948 solgte han Vandgården til Anders Foged og overtog til gengæld selv grunden. Det var i 1948.

I dag bebos huset Lyshøjvej 3 af Tina og K. A. Hansen. Hun har været på Ebeltoft Slakteri, han er på Tirstrup flyveplads, vist nok ved biludlejning. Tilføjelse juli 2017: huset til salg for 1,25 mill. kr. bolig 130 m², grund 1400 m², oplyses opført 1930.

Lyshøjvej 1 og 3, Kejlstrupvej til venstre, luftfoto 1959. Kgl Bibl Sml.

Lyshøjvej 5

Albert Rasmussen havde solgt grunden til det senere Lyshøjvej 5 fra til Anders Foged, men i 1948 solgte han Vandgården til Anders Foged og overtog til gengæld selv grunden. Det var i 1948.

Albert Rasmussen flyttede til Århus, hvor han drev et pensionat, men beholdt grunden

Lyshøjvej 5 indtil 1959, hvor han solgte den til Lise Jensen (fra Hvidkærgård), der byggede hus der. I dag bebos Lyshøjvej 5 af Bente og Bo Gårdmand.

Nov. 2023 er Lyshøjvej 5 til salg for 982.000 kr. Opført 1959, bolig 98 m², grund 1380 m².

Lyshøjvej 7

Er opført 1974. Til salg for 1,3 mill. kr. i marts 2023. Bolig 146 m², grund 1682 m².

Kejlstrupvej 20 (matr. 8 d) og 24

Også denne ejendom er udstykket fra Clemensgården. Den er opført senere end de hidtil nævnte, nemlig 1929.

Den gamle bysmed, Jens Poulsen, røg uklar med bymændene i 1925 og måtte ophøre i bysmedjen på Stenbjergvej.

Han fungerede derefter som smed for Møllerup og for private kunder fra sit hus på Kejlstrupvej 24, som er opført i 1916.

I 1928 købte han imidlertid grunden på hjørnet af Kejlstrupvej og Lyshøjvej af Clemensgården, og her opførte han en ny smedje. Der var indrettet værelser til smedesvendene ovenpå.

Opførelsen kan hænge sammen med, at han også fungerede som mekaniker og havde to mekanikere ansat. Desuden var hans søn, den senere smed Jens Jørgen Poulsen, uddannet mekaniker. Det er klart, at det var en branche med fremtid i, hvorimod smedehåndværket gik den anden vej.

Da den gamle smed døde førte enken med sønnens hjælp virksomheden videre, men da han skulle ind som soldat, solgte moderen i 1948 smedjen til Johs. Nielsen, der derefter flyttede sit cementstøberi derop.

Da Jens Jørgen Poulsen vendte hjem efter soldatertjenesten, kunne han konstatere, at smedjen var blevet til et cementstøberi, og at alle smederedskaberne var solgt til Møllerup. Der var ikke meget andet at gøre end at flytte smedevirksomheden til Møllerup, hvilket da også skete.

Men Poulsen var meget interesseret i biler, og han oparbejdede efterhånden en lille mekanikervirksomhed i udhuset til privaten derhjemme på Kejlstrupvej 24.

Da han holdt som smed på Møllerup, byggede han i 1963 et nyt smedeværksted derhjemme og fortsatte med autoværksted derfra. Han holdt op for ikke så mange år siden, 71 år gammel.

Det er hans søn, der har købt missionshuset til lager for spilleautomater.

Jens Jørgen Poulsen bebor stadigvæk stuehuset.

Johs. Nielsen har i de senere år gradvist droslet cementstøberiet ned og er nu næsten ophørt. Men det har været en blomstrende virksomhed i de ca. 40 år, den har været på stedet, og Kejlstrup Cementstøberis lastbil har været et kendt islæt i trafikken i en vid omkreds. 2002 blev stedet solgt til Margit og Richard Knudsen.

--

Længere ud ad Kejlstrupvej, ud mod Feldballe, ligger et solidt, næsten ”herskabeligt” rødstenshus. Her boede Dagmar Knudsen i 1930’erne, og hende husker H. J. Bavnhøj sådan: ”Hun var frøken og gik til hånde især som hjælp i huset ved barsler. Jeg husker hende som en skrap dame, der kunne knibe én så forfærdeligt i armen, hvis man ikke var til føje. Hun var barselskone hjemme på Vestergaard både ved Birgits og Kirstens fødsler. Så skrev Dagmar en seddel, som Lisse og jeg fik og skulle aflevere til vores legekammeraters mødre, hvor vi blev sendt hen for at være af vejen”.

Længere ud mod Feldballe ligger tre statshusmandsbrug, der i 1930’erne var ejet af **Marius Pedersen, Per Jørgensen og Jens Rytter Jensen**. Per, i daglig tale ”Pier”, havde en af de mange mælketure, der gik gennem Kejlstrup.

Syd for husmandsbrugenes marker, ud mod Brudemosen, i daglig tale ”Brusimues”, boede **Kristian Bruun** på et meget sandet husmandsbrug. Brudemosen skulle efter sigende have sit navn efter at en brudekaret på vej mod Feldballe til Skårupgård for vild og kørte i mosen og brudeparret druknede.

Længere ud mod Feldballe boede **Skovsen** på et lille husmandsbrug, og endnu længere ude boede **Niels Laurids Nielsen** – han var sidste beboer i Kejlstrup skole- og snekasterdistrikt. Han havde også en mælketur, der jo ofte dengang var det nødvendige supplement til økonomien for de små husmandsbrug.

Kejlstrupvej 31 A er i 2025 til salg, sammen med Østervej 3, for 1.148.000 kr. meldes opført 1885. Bolig 309 m², grund 5180 m².

EFTER 1945

Efter 1941-42 skulle der gå et kvart århundrede, før det næste nye hus så dagens lys i Kejlstrup. Det var i 1959, hvor endnu et hus føjedes til husrækken ud langs Lyshøjvej.

Lyshøjvej 5 (matr. 8 k og 8 i)

Dette hus blev opført i 1959 af Lise Jensen. Det er opført som typehus og er temmelig nøjagtig magen til et hus, som hendes bror havde opført på Mols.

Huset stod tomt nogle år efter Lises død. Derefter blev det overtaget af Bente og Bo

Gårdmand, der i to omgange havde været på Grønland. Han arbejder nu på DMU's afdeling for Flora- og Faunaøkologi på Kalø.

De to grunde, huset ligger på, havde ligget udstykket i mange år, da huset opførtes. De ejedes af Albert Rasmussen fra Vandgården (købmandens bror), der også havde opført naboejendommen.

Lyshøjvej 7 (matr. 8 o)

Huset er det senest opførte i Kejlstrup. Det blev opført i 1974 i tidens typiske parcelhusstil af vognmand Verner Kruse, gift med Karna Kruse.

Han købte oprindelig grunden til at have sine lastbiler på, men fik så senere lov til at bygge på grunden.

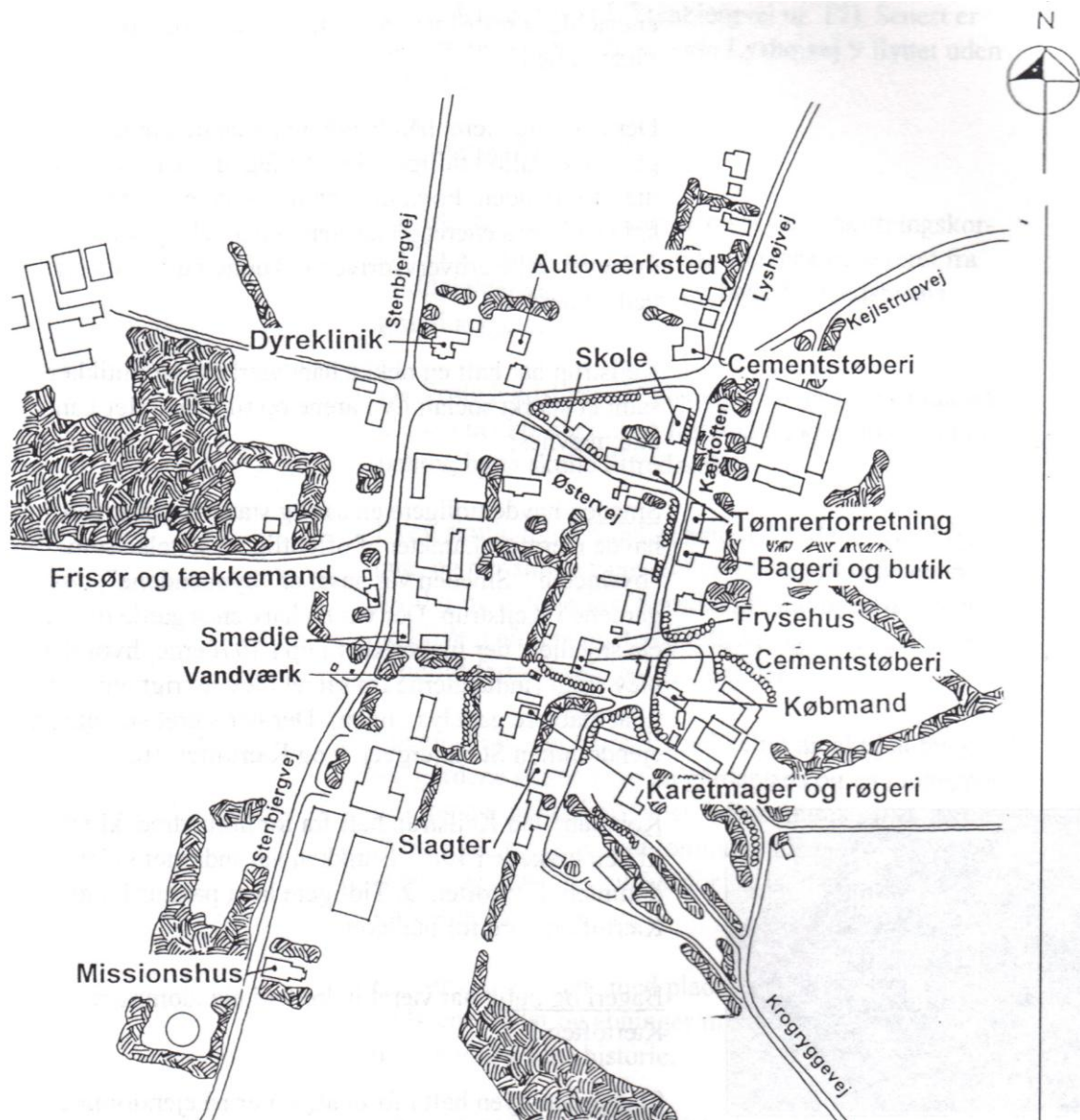
Han holdt op med vognmandsvirksomheden for ganske få år siden, men bor stadigvæk i huset. 2009 bor Aase og Erik Aude der. Midtdjurs Folkedanserforening er registreret på adressen i vejviseren 2010-11.

I.P. Nielsensvej 6 er til salg maj 2022. Til salg igen jan. 2023 for 1,7 mill. kr. Bolig 118 m², grund 1204 m².

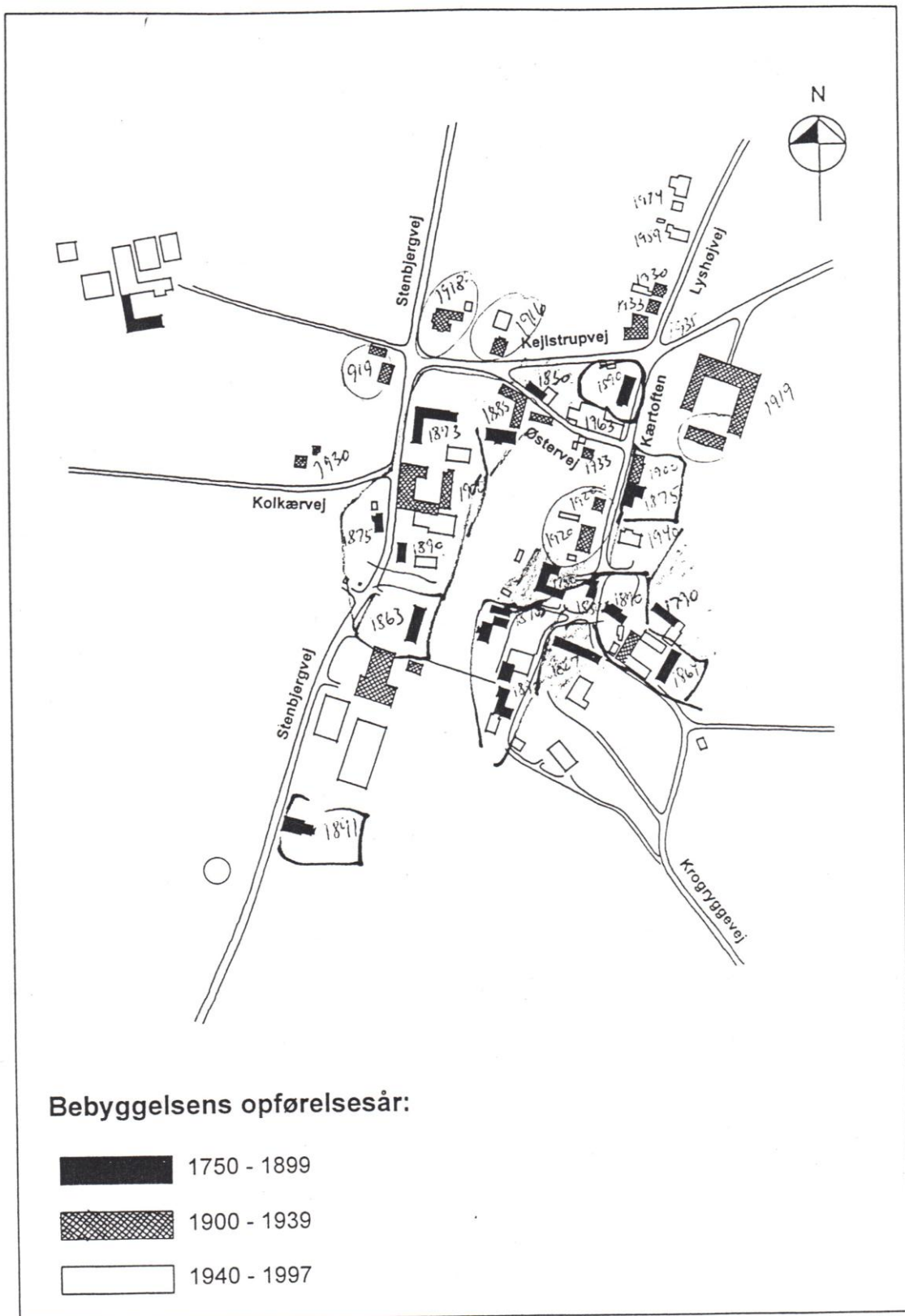
I.P. Nielsensvej

Efter lokalplanen udstykkedes et nyt område i Kejlstrup, mellem Stenbjergvej og Lyshøjvej, under navnet I. P. Nielsensvej. F.eks. ses maj 2022 I. P. Nielsensvej 6 til salg for 2 mill. kr. Huset anføres opført i 1999, bolig 118 m², grund 1204 m². Dec. 2022 til salg for 1,9 mill. kr. og ellers samme oplysninger.

Vejviseren 2012 har numrene 3, 4, 6 og 8 liggende på vejen, altså 4 huse i alt.

ERHVERV I KEJLSTRUP:

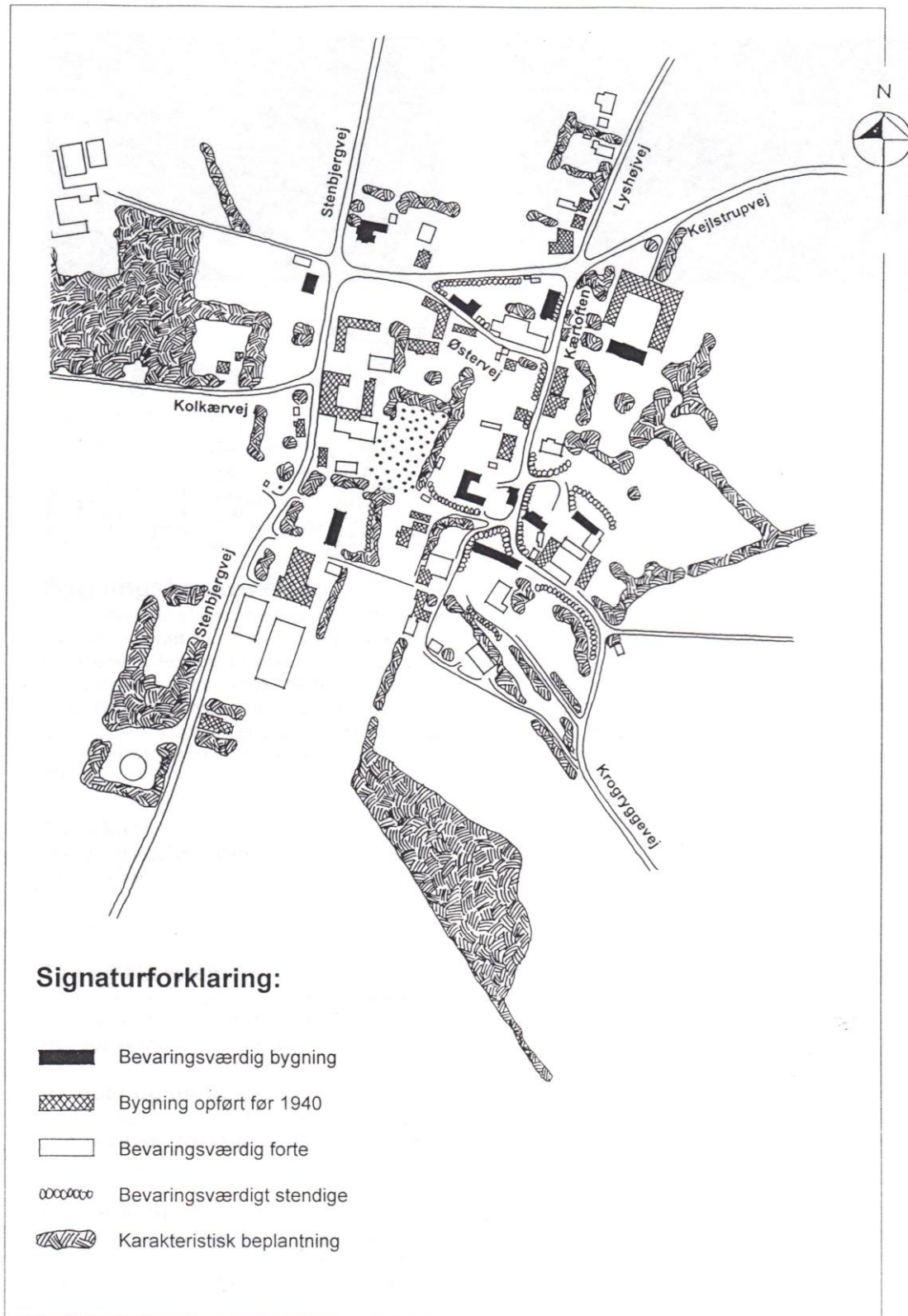
På dette kort fra lokalplanen ses nogle af de aktiviteter, der har været i Kejlstrup i nyere tid.

Eksisterende bebyggelses alder

Målestok: 1 : 4.000

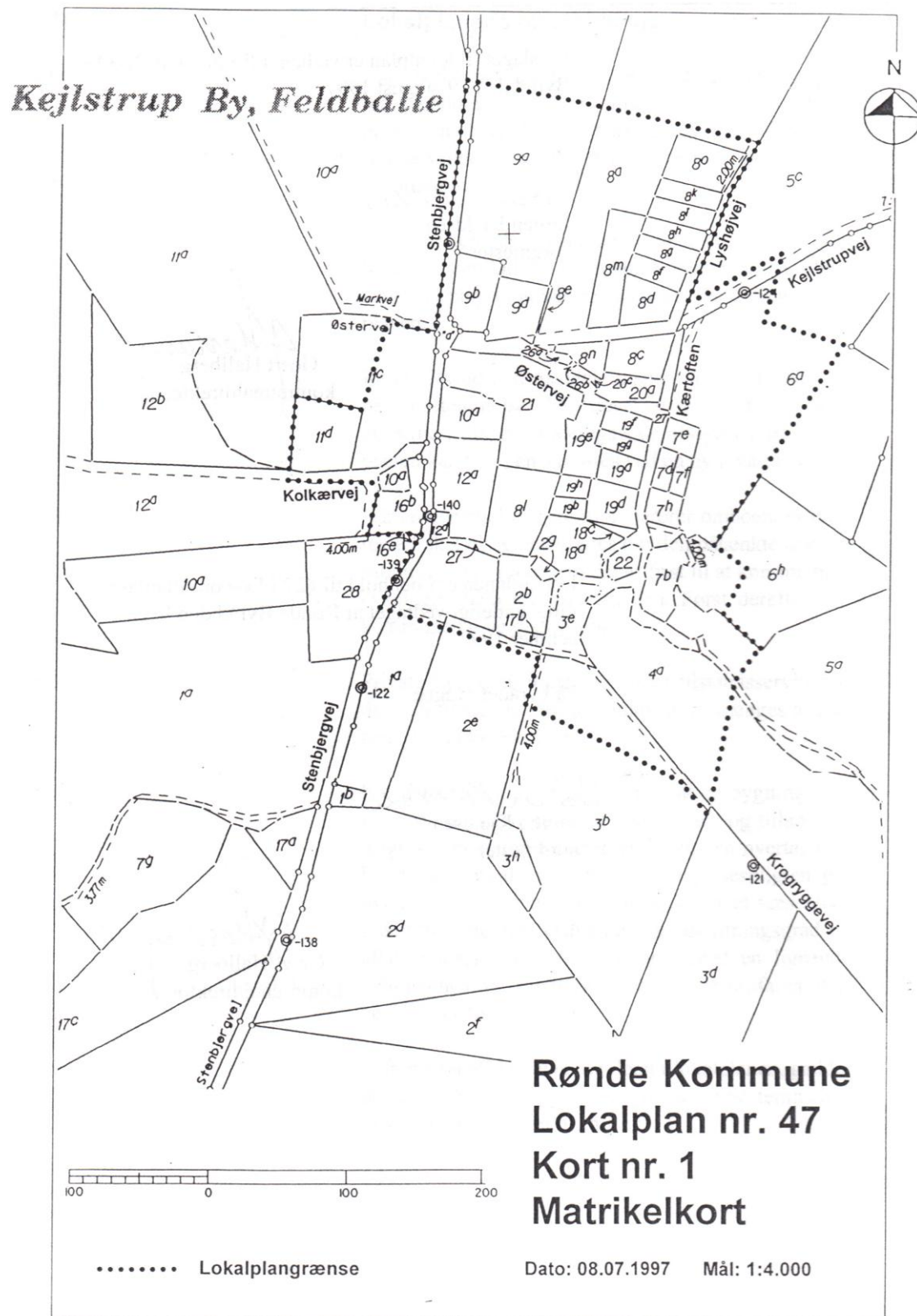
Kejlstruphusenes opførelsesår, fra lokalplanen, med egne tilføjelser.

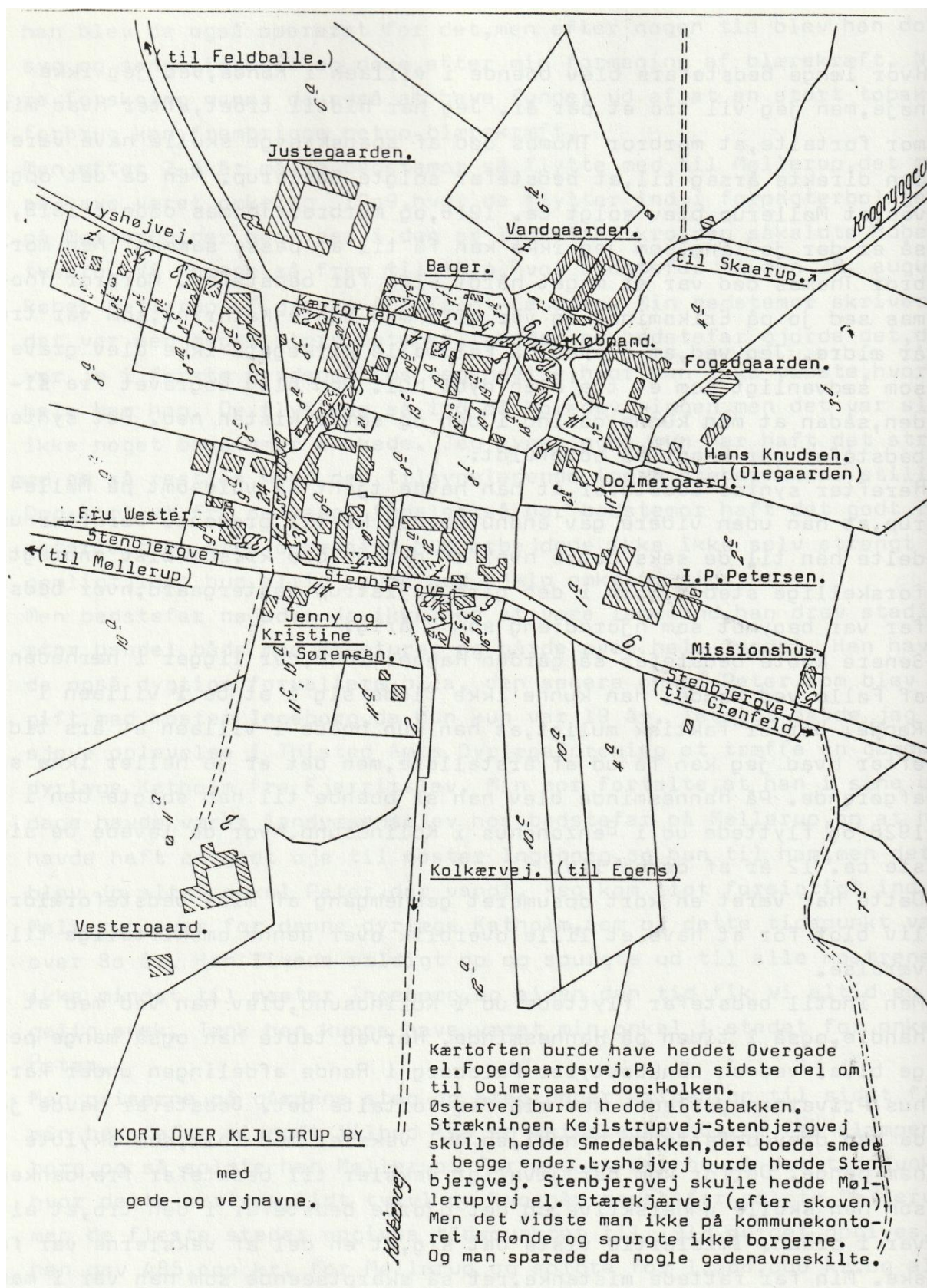
Bevaringsværdige elementer i Kejlstrup

Målestok: 1 : 4.000

Bevaringsværdige bygninger m.v. i Kejlstrup. Fra lokalplanen.

Moderne matrikelkort over Kejlstrup. Fra lokalplanen.

Sidst i 1960'erne fik gaderne i den daværende Rønde Kommune officielle gadenavne. Navngivningen faldt ikke altid ud til de "indfødtes" tilfredshed, og mange af de gamle gadenavne, der var skabt gennem måske århundreder i folkemunde, forsvandt. Her ses H. J. Bavnhøjs kommentar til de nye gadenavne. Der blev ikke plads til de gamle navne som Overgade, Holken, Lottebakken, Smedebakken m. v.

NOTER:

Det Kongelige Biblioteks Luftfotosamling er citeret som "Kgl Bibl Sml".

i..... Der går endnu blandt de ældre i Kejlstrup frasagn om smed Poulsens smukke døtre - der var otte piger og to sønner.

ii..... Karl Nielsen 15. juli 1998

iii..... Ole Laursen juli 1998.

iv..... side 183

v..... side 12

vi..... side 16

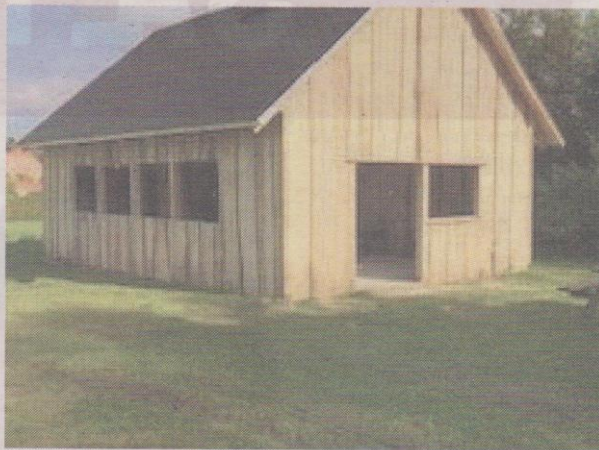
vii..... Ole Laursen juli 1998.

Adresseavisen

Kejlstrup i rivende udvikling tager moderne forsamlingshus i brug

Det lille landsby-samfund med cirka 50 husstande har brugt en tre måneder på at opføre en ny bålhytte som et fælles samlingssted for hele byen.

LARS NORMAN THOMSEN
lars.n.thomsen@lokalavisen.dk

Den nye bålhytte i Kejlstrup blev indviet i lørdags. Pressefoto

Kejlstrup Beboerforening har i fællesskab bygget en bålhytte, som blev indviet lørdag eftermiddag.

Et lille samfund på ca. 50 husstande har i fællesskab på 3 måneder med udelukkende frivillig arbejdskraft fået hytten op at stå.

»Beboerne har selv indsamlet mere end halvdelen af de økonomiske midler, Syddjurs Kommune og Nationalpark Mols Bjerger, Alt Udlejning, Distriktsrådet samt Stark Rønne har ligeledes støttet os. Hytten er tænkt som samlingssted for

byens borgere til eksempelvis børnefødselsdage, fastelavn grillaktiviteter, fællesspisning og andre ting,« fortæller Frede Normann Olesen, formand for Beboerforeningen.

Hytten er på 54 kvm. Den har kostet ca. 80.000 kroner at opføre. Der er offentlig adgang til hytten, så alle er velkomne til at nyde deres madpakke i ly for vejr og vind.

Hytten ligger på byens fællesareal, J.P. Nielsens Vej..

Stor interesse

Kejlstrup, der er beliggende i bakkerne for foden af Mols Bjerger, oplever lige nu stor efterspørgsel, når der er sat et 'Til salg skilt' op foran et hus.

»Husene er steget meget i pris og bliver solgt meget hurtigt, til især børnefamilier, der netop søger fællesskabet og den ro som en landsby giver,« siger Frede Normann Olesen.

Kærtoften – Østervej, luftfoto 1959. Kgl Bibl Sml.

Kærtoften midt, luftfoto 1956. Kgl Bibl Sml.